

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“), ako iniciatívny materiál.

Účelom návrhu zákona je vytvoriť komplexný a vzájomne previazaný systém opatrení v oblasti starostlivosti o rodiny a deti vrátane detí vyrastajúcich v náhradnom rodinnom prostredí, ktorý kombinuje opatrenia uplatňované pri neplnení zákonom ustanovených povinností, najmä krátenie alebo zastavenie výplaty dávok a príspevkov, s preventívnymi a podpornými opatreniami zameranými na predchádzanie vzniku a prehĺbovania nepriaznivých životných situácií, podporu riadnej výchovy a vzdelávania detí a pomoc rodinám pri odstraňovaní príčin, ktoré viedli k neplneniu zákonom ustanovených povinností.

Hlavným cieľom návrhu zákona je posilniť ochranu práva dieťaťa na vzdelanie, zvýšiť zodpovednosť rodičov a zákonných zástupcov za riadne plnenie rodičovských povinností a zabezpečiť účelné a adresné využívanie sociálnych dávok poskytovaných štátom na podporu starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Navrhuje sa zvýšiť vek dieťaťa pre nárok na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na 26 rokov veku.

V rámci posilnenia možností overovania plnenia podmienok nároku na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa (ďalej len “prídavok na dieťa”) sa navrhuje ustanoviť podmienku trvalého pobytu alebo prechodného pobytu nezaopatreného dieťaťa na území Slovenskej republiky, čím sa vytvárajú podmienky na overovanie skutočností rozhodujúcich pre poskytovanie tejto štátnej sociálnej dávky a prispieva sa k efektívnejšiemu výkonu štátnej správy.

Návrh zákona rozširuje okruh skutočností rozhodujúcich pre určenie osobitného príjemcu prídavku na dieťa o priestupky v zmysle zákona č. 321/2025 Z. z. o školskej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré súvisia s výchovou a vzdelávaním nezaopatreného dieťaťa. Zároveň sa zavádza mechanizmus dočasného zastavenia výplaty prídavku na dieťa v prípadoch, ak aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov určenia osobitného príjemcu dochádza k opakovanému alebo pokračujúcemu porušovaniu zákonom ustanovených povinností.

Návrh zákona nevylučuje samotný nárok na prídavok na dieťa, ale len nárok na jeho výplatu počas obdobia trvania zákonom ustanovených skutočností. Po odpadnutí dôvodov, pre ktoré sa táto štátna sociálna dávka nevyplácala, sa jej výplata obnoví bez potreby opätovného posudzovania nároku, ak nedošlo k zmene skutočností rozhodujúcich pre jej poskytovanie. Návrh zákona zároveň obsahuje ochranný mechanizmus pre prípady, ak sa následne preukáže, že oprávnená osoba sa priestupku nedopustila.

V súlade s vyššie deklarovaným účelom návrhu zákona sa navrhujú súvisiace úpravy aj v zákone č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákone č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom, zákone č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých

zákonov, zákone č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákone č. 321/2025 Z. z. o školskej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Cieľom týchto úprav je zabezpečiť vzájomnú previazanosť jednotlivých systémov štátnej podpory a sociálnej pomoci a zohľadnenie právnych následkov vyplývajúcich z navrhovanej úpravy zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Súčasťou komplexu opatrení na podporu cieľa návrhu zákona sú aj úpravy zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa a súvisiace úpravy zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Návrhy zmien týchto právnych predpisov dopĺňajú systém zabezpečenia riadnej výchovy, zdravého vývinu a vzdelávania detí najmä prostredníctvom plnenia povinného predprimárneho vzdelávania a povinnej školskej dochádzky a to vrátane detí, ktoré vyrastajú v náhradnom rodinnom prostredí.

Návrh zákona predpokladá negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a na limit verejných výdavkov, negatívne a pozitívne sociálne vplyvy a vplyvy na služby verejnej správy pre občana, ako aj pozitívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. Nemá vplyvy na podnikateľské prostredie, životné prostredie a informatizáciu spoločnosti.

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi a medzinárodnými zmluvami a dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.